

แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
ในอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

**Extension Guidelines of Maize Production for Farmers
in Kabinburi District Prachinburi Province**

สมพงษ์ พรหมที,

นารีรัตน์ สีระสาร และ บำเพ็ญ เขียวหวาน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

Sompong Promtee,

Nareerut Seerasarn and Bumpen Keowan

Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: leandroleray69@gmail.com

บทคัดย่อ

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ที่ใช้เป็นวัตถุดิบในผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจ 2) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 3) แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ประชากรที่การศึกษา คือ เกษตรกรที่ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ในจังหวัดปราจีนบุรี ปี 2564/65 จำนวน 250 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโรยามาเน มีความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 154 ราย โดยวิธีสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับ

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรร้อยละ 64.9 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 54.46 ปี จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 15.16 ปี ผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ได้เฉลี่ย 1,077.30 กิโลกรัม/ไร่ และมีต้นทุนจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 4,988.99 บาท/ไร่ 2) เกษตรกรมีปัญหาในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในระดับมากเรื่องการปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และข้อเสนอแนะในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในระดับมากเรื่องการสนับสนุนเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องจักรการประกันรายได้ให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 3) แนวทางส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในระดับมาก ด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องจักรการประกันรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริม; การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์; ปราจีนบุรี

Abstracts

Maize was an important cash crop. In the animal feed industry used as raw material in animal feed products. The objectives of this research were to study 1) social and economic conditions, 2) problems and recommendations on the extension of maize production, 3) extension guidelines of Maize Production. The population consisted of 250 maize seed farmers in Kabinburi District Prachinburi Province who registered with the Department of Agricultural Extension in the production year of 2021/22. The 154-sample size was based on Taro Yamane formula with the error value of 0.05. Structured interviews were used for data collection. Statistics used were frequency, percentage, mean, minimum, maximum, standard deviation and ranking. The results showed that 1) 64.9 percent of farmers were male, average age 54.46 years. graduated from junior high school, average experience in maize cultivation 15.16 years. The average yield of maize was 1,077.30 kg/rai. And the average cost of cultivating maize was 4,988.99 baht/rai. 2) Problems in maize production at high level about planting and caring for maize. Recommendations for growing maize at high level, on issue support, should be an income insurance scheme for maize farmers. From this research, the information obtained can be used to develop an appropriate way to extension maize production.

Keywords: Extension guidelines; Maize Production; KaPrachinburi

บทนำ

สถานการณ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในระดับโลก ในปี 2564 มีปริมาณผลผลิต 1,204.62 ล้านตัน โดยผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รายใหญ่ของโลกคือ สหรัฐอเมริกา จีน บราซิล ตามลำดับ ด้านความต้องการใช้ ในปี 2564 มีความต้องการใช้ 1,192.07 ล้านตัน โดยประเทศที่มีความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากที่สุดคือ สหรัฐอเมริกา จีน สหภาพยุโรป ตามลำดับ ด้านการส่งออก ในปี 2564 มีการส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 190.35 ล้านตัน ประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่ของโลกคือสหรัฐอเมริกา อาร์เจนตินา ยูเครน ตามลำดับ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565 : ออนไลน์)

ประเทศไทยมีแหล่งผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญ คือ จังหวัดเพชรบูรณ์ นครราชสีมา น่าน ตาก และเลย ตามลำดับ สถานการณ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในปี 2564 มีพื้นที่ปลูก 6.89 ล้านไร่ ปริมาณผลผลิต 4.78 ล้านตัน ความต้องการใช้มีปริมาณ 8.38 ล้านตัน มีปริมาณการนำเข้า 1.85 ล้านตัน ราคาที่เกษตรกรขายได้ความชื้นไม่เกิน 14.5 เปอร์เซ็นต์ กิโลกรัมละ 8.50 บาท ทั้งนี้ ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นในทุกตลาด (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565 : ออนไลน์) เนื่องจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมเลี้ยงสัตว์ ทำให้ความต้องการข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นอกจากนี้มีการสนับสนุนจากรัฐบาล โดยมีโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ส่งผลให้เกษตรกรมีความสนใจปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากขึ้น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564 : ออนไลน์)

การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดปราจีนบุรี เป็นอีกหนึ่งแหล่งที่มีการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยในปี 2564 มีพื้นที่ปลูกทั้งหมด 20,766 ไร่ แบ่งพื้นที่การปลูกเป็น 2 รุ่น โดยปลูกรุ่น 1 ช่วงเดือนพฤษภาคม – ตุลาคม และรุ่น 2 ช่วงเดือนพฤศจิกายน – เมษายน (สำนักงานเกษตรอำเภอกบินทร์บุรี, 2564 : 3) มีพื้นที่ปลูกมากที่สุดในอำเภอกบินทร์บุรี ทำให้เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้ตลอดทั้งปี แต่การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ยังพบปัญหาด้านพื้นที่การเพาะปลูกไม่เพียงพอและการให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ เกษตรกรประสบปัญหาการระบาดของหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด ทำให้ต้นทุนในการพ่นยากำจัดเพิ่มขึ้นอีกทั้งปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ทำให้เกษตรกรมีต้นทุนในการผลิตเพิ่มขึ้น ทำให้ปริมาณข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการ

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกษตรกรได้รับประโยชน์สูงสุดจากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

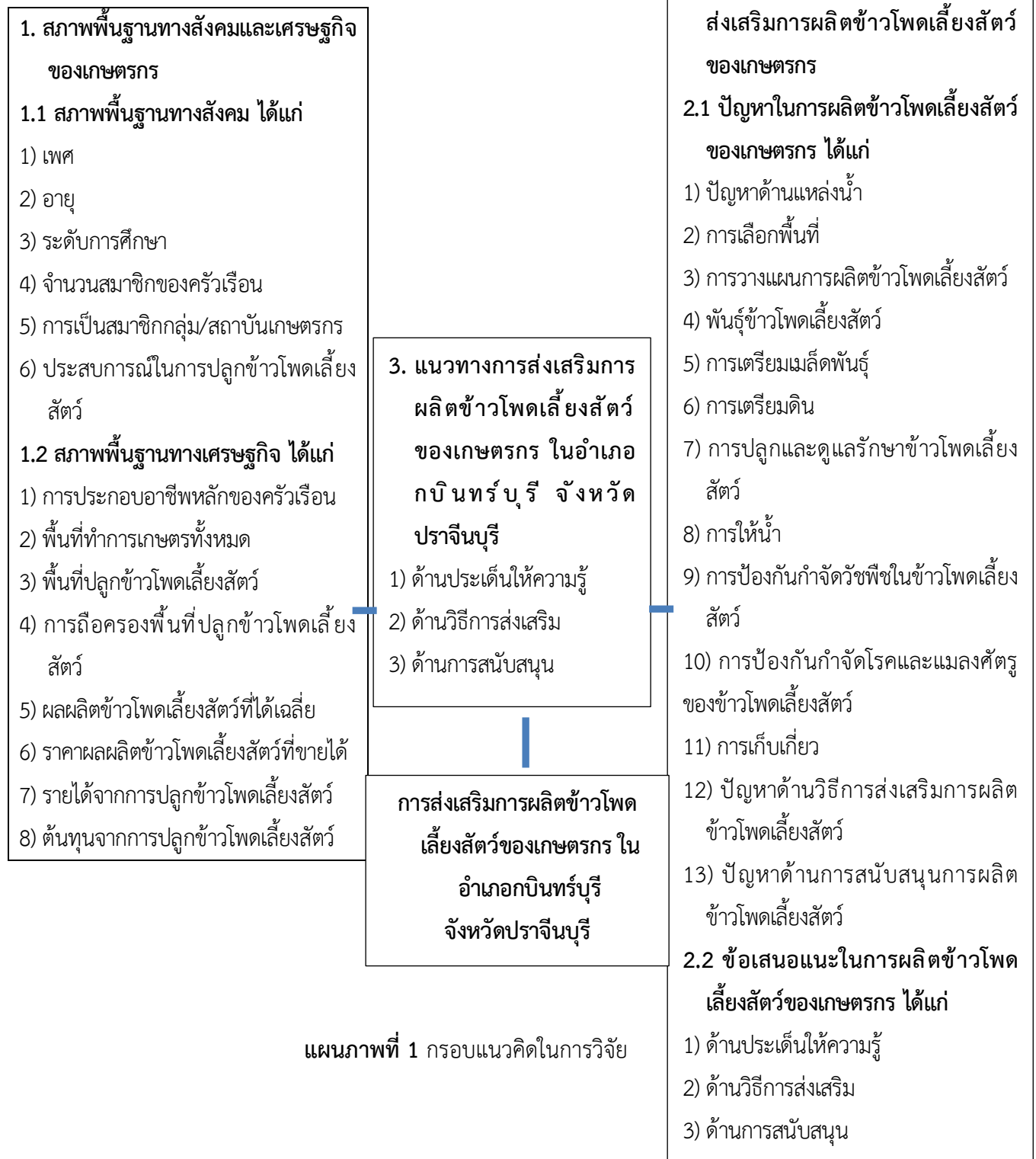
1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในปีการผลิต 2564/65 กับสำนักงานเกษตรอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 250 ราย เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร (3) แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ทั้งนี้ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นจากสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ตอนที่ 2 และ 3 เท่ากับ 0.958 และ 0.982 ตามลำดับ สถิติคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ โดยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ยแล้วจัดอันดับตามเกณฑ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ปัญหาและข้อเสนอแนะ และแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (บุญช่วย อุดคำมี, 2562 : 98) ได้ตามภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 64.9 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 54.46 ปี ร้อยละ 37.0 จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนสมาชิกของครัวเรือนเฉลี่ย 4.86 คน ร้อยละ 52.6 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 15.16 ปี

2) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 40.9 มีการประกอบอาชีพหลักจากการทำนาและทำไร่เท่ากัน มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 44.13 ไร่ มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 17.53 ไร่ ร้อยละ 80.5 ลักษณะการถือครองพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของตนเอง ผลผลิตเฉลี่ย 1,077.30 กิโลกรัม/ไร่ ราคาผลผลิตเฉลี่ย 7.16 บาท/กิโลกรัม รายได้เฉลี่ย 7,370 บาท/ไร่ ต้นทุนเฉลี่ย 4,988.99 บาท/ไร่

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

1) ปัญหาในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ได้แก่

1. แหล่งน้ำ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดในเรื่องปริมาณน้ำไม่เพียงพอตลอดฤดูกาล และเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในเรื่องการเกิดภาวะฝนทิ้งช่วง

2. การเลือกพื้นที่ เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลางในเรื่องดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และพื้นที่ปลูกและชนิดดินไม่เหมาะสม ตามลำดับ

3. การวางแผนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในเรื่องไม่ได้วางแผนการผลิตตามฤดูกาลและสภาพภูมิอากาศ และเกษตรกรไม่ได้มีการวางแผนการปลูกตามความต้องการของตลาด ตามลำดับ

4. พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดในเรื่องเมล็ดพันธุ์ราคาแพง และเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในเรื่องขนาดของเมล็ดพันธุ์ไม่สม่ำเสมอ

5. การเตรียมเมล็ดพันธุ์ เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลางเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์มีเปอร์เซ็นต์ความงอกต่ำ และการคลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารเคมี มีความยุ่งยาก ตามลำดับ

6. การเตรียมดิน เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากเกี่ยวกับการเก็บตัวอย่างดินเพื่อส่งวิเคราะห์มีความยุ่งยาก และขาดแคลนอุปกรณ์ในการเตรียมดิน ตามลำดับ

7. การปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับปุ๋ยเคมี สารเคมี และปัจจัยการผลิตราคาแพง และการระบาดของโรคและแมลง ตามลำดับ

8. การให้น้ำ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการให้น้ำมีต้นทุนสูง และ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากเกี่ยวกับการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ระบบให้น้ำ

9. การป้องกันกำจัดวัชพืชในข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดในเรื่องสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชมีราคาแพง และเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในเรื่องการไม่มีความรู้ในการป้องกันกำจัดวัชพืช

10. การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดในเรื่องสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีราคาแพง และมีปัญหาในระดับมากในเรื่องการไม่มีความรู้ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

11. การเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในเรื่องไม่มีเครื่องจักรเก็บเกี่ยว และผลผลิตมีความชื้นสูง ตามลำดับ

12. ปัญหาด้านวิธีการส่งเสริม เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก ได้แก่ วิธีการส่งเสริมแบบผ่านสื่อมวลชน วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล และวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม ตามลำดับ

12.1 วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ (1)เจ้าหน้าที่เยี่ยมเยียนเกษตรกรไม่ทั่วถึง (2)เจ้าหน้าที่ไม่สามารถให้ความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรได้ และ (3)ไม่สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในเวลาที่ต้องการคำแนะนำ ตามลำดับ

12.2 วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ (1)ไม่ได้รับข่าวสารการจัดการประชุม/ฝึกอบรม (2)ไม่ได้รับการส่งเสริมแบบกลุ่มเท่าที่ควร และ (3)การประชาสัมพันธ์การส่งเสริมแบบกลุ่มไม่ทั่วถึงเกษตรกร ตามลำดับ

12.3 วิธีการส่งเสริมแบบผ่านสื่อมวลชน เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ (1)ไม่ทราบว่าแหล่งข่าวสารใดบ้างจากสื่อมวลชนประเภทต่างๆ (2)การรับข้อมูลไม่ต่อเนื่อง และ (3)รายละเอียดของข้อมูลไม่เพียงพอ ตามลำดับ

13. การสนับสนุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก 5 ประเด็น ได้แก่ (1)การรับซื้อผลผลิตไม่เป็นไปตามราคาที่รับประกันไว้ (2)ขาดการสนับสนุนแหล่งสินเชื่อดอกเบี้ยถูกแก่เกษตรกร (3)จำนวนปัจจัยการผลิตต่อรายไม่เพียงพอต่อความต้องการ และไม่ทั่วถึง (4)ขาดการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการกลุ่มและเชื่อมโยงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และ (5)ขาดการสนับสนุนเครื่องจักรและวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ

ตารางที่ 1 สรุปปัญหาในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	(S.D.)	ความหมาย	อันดับ
การปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	4.41	(0.852)	มากที่สุด	1
แหล่งน้ำ	4.27	(1.009)	มากที่สุด	2
การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	4.11	(0.944)	มาก	3
การให้น้ำ	4.06	(0.988)	มาก	4
การป้องกันกำจัดวัชพืชในข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	4.05	(0.946)	มาก	5
พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	4.02	(0.990)	มาก	6
ด้านการสนับสนุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	3.94	(1.089)	มาก	7
การเก็บเกี่ยว	3.87	(1.185)	มาก	8
การวางแผนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	3.67	(1.060)	มาก	9
การเตรียมดิน	3.59	(1.124)	มาก	10
การเลือกพื้นที่	3.54	(1.002)	มาก	11
ด้านวิธีการส่งเสริม	3.50	(1.118)	มาก	12
การเตรียมเมล็ดพันธุ์	3.36	(1.178)	ปานกลาง	13
รวมเฉลี่ย	3.88	(1.037)	มาก	

2) ข้อเสนอแนะในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ได้แก่

1. ด้านประเด็นความรู้ เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุดในเรื่อง พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เห็นด้วยในระดับมากในเรื่องการเตรียมเมล็ดพันธุ์ การเก็บเกี่ยว การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การวางแผนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การเตรียมดิน การปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้น้ำ การป้องกันกำจัดวัชพืชในข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แหล่งน้ำ และการเลือกพื้นที่ ตามลำดับ

2. ด้านวิธีการส่งเสริม เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ วิธีการส่งเสริม และ ช่องทางการรับข่าวสารความรู้ ตามลำดับ

2.1 วิธีการส่งเสริม เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ ควรจัดให้มีการอบรมก่อนเริ่มเพาะปลูก ทั้งแบบรายบุคคล และกลุ่ม และ เกษตรกรสามารถติดต่อโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ตามลำดับ

2.2 ช่องทางการได้รับข่าวสารความรู้ เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ ควรจัดให้มีข่าวสาร ความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยี ด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทางสื่อ ออนไลน์ เช่น ไลน์ ควรมีการเผยแพร่เอกสารความรู้ และสื่อด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และ ควรเพิ่มช่องทางข่าวสารทางวิทยุกระจายเสียง/เสียงตามสาย/หอกระจายข่าวด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ

3. ด้านการสนับสนุน เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ได้แก่ ควรมีโครงการประกันรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ควรสนับสนุนแหล่งสินเชื่อถูกแก่เกษตรกร และ ภาครัฐควรมีการบูรณาการในการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการกลุ่มและเชื่อมโยงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามลำดับ และเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ ควรมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทั้ง รุ่น 1 และ รุ่น 2 และภาครัฐควรมีโครงการงบประมาณสนับสนุนเครื่องจักร และวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 สรุปข้อเสนอแนะในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งของเกษตรกร

ความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	(S.D.)	ความหมาย	อันดับ
ด้านการสนับสนุน	4.26	(0.835)	มากที่สุด	1
ด้านประเด็นความรู้	3.99	(0.945)	มาก	2
ด้านวิธีการส่งเสริม	3.83	(0.998)	มาก	3
รวมเฉลี่ย	4.03	(0.926)	มาก	

3.แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ได้แก่

1. ด้านประเด็นให้ความรู้ เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากในเรื่อง การให้ความรู้ในเรื่องพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การป้องกันกำจัดโรคและแมลงของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การเลือกพื้นที่เพื่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้น้ำในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ใน รุ่น 1 และ รุ่น 2 การวางแผนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ใน รุ่น 1 และ รุ่น 2 การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การเตรียมดินในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการป้องกันกำจัดวัชพืชในข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ

2. ด้านวิธีการส่งเสริม เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากในเรื่อง การส่งเสริมแบบกลุ่ม การส่งเสริมรายบุคคล และการส่งเสริมแบบผ่านสื่อมวลชน ตามลำดับ

2.1 การส่งเสริมรายบุคคล เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ต้องมีตารางเยี่ยมเยียนเกษตรกรที่แปลงข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นประจำ และเจ้าหน้าที่ติดตามสถานการณ์การผลิต ให้คำแนะนำปรึกษา และแก้ไขปัญหา ตามลำดับ

2.2 การส่งเสริมแบบกลุ่ม เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ การจัดทำแปลงสาธิต เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การจัดกิจกรรมศึกษาดูงานนอกพื้นที่เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยสม่ำเสมอ และการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรมีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ และมีการบริหารจัดการกลุ่มร่วมกัน ตามลำดับ

2.3 การส่งเสริมแบบผ่านสื่อมวลชน เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ การเผยแพร่เอกสารความรู้ เอกสารแผ่นพับและโปสเตอร์ ในการให้ความรู้ด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การใช้สื่อผ่านอินเทอร์เน็ตและแอปพลิเคชันต่างๆ เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก ยูทูบ เป็นต้น ในการให้ความรู้และข่าวสารด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการใช้โทรทัศน์/วิทยุกระจายเสียง/เสียงตามสาย/หอกระจายข่าว ในการให้ความรู้และข่าวสารด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ

3. ด้านการสนับสนุน เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ได้แก่ โครงการประกันรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โครงการสนับสนุนแหล่งสินเชื่อที่ดอกเบี้ยถูกแก่เกษตรกร และกลุ่มเกษตรกร โครงการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้ง รุ่น 1 และ รุ่น 2 และการบูรณาการในการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการกลุ่มและเชื่อมโยงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามบริบทพื้นที่ของเกษตรกร และระดับมาก ได้แก่ โครงการงบประมาณสนับสนุนเครื่องจักร และวัสดุอุปกรณ์ด้านการผลิต

ตารางที่ 3 สรุปแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	(S.D.)	ความหมาย	อันดับ
ด้านการสนับสนุน	4.34	(0.831)	มากที่สุด	1
ด้านประเด็นให้ความรู้	4.06	(0.839)	มาก	2
ด้านวิธีการส่งเสริม	3.88	(0.906)	มาก	3
รวมเฉลี่ย	4.09	(0.859)	มาก	

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ดังนี้

ในด้านสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 64.9 เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ งานวิจัยของ วัชรพงษ์ วงศ์คำปวน (2560 : 45) ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งหลังนาของเกษตรกร ในอำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 55.3 เป็นเพศชาย เนื่องจากผู้ชายมีความแข็งแรงและสามารถทำงานหนักได้จะทำหน้าที่หลักในการทำงานหา รายได้ให้กับครอบครัว เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 54.46 ปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมวล บัวแก้ว (2562 : 77) ศึกษาเรื่องการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในตำบลแสนสุข อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 51.33 ปี เนื่องจากเกษตรกรมีอายุเฉลี่ยที่อยู่ในวัยกลางคน แสดงถึงประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ยาวนาน เกษตรกรร้อยละ 52.6 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร แตกต่างกับงานวิจัยของ บุญช่วย อุดคำมี (2562 : 55) ศึกษาเรื่องการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 67.2 เป็นสมาชิกกลุ่ม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เนื่องจากเกษตรกรในชุมชนจะรวมกลุ่มกันเพื่อ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 15.16 เนื่องจากการ ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพที่ทำต่อ ๆ กันมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ ทำให้เกษตรกรปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มา อย่างยาวนาน ส่วนสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจนั้น พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 40.9 มีการประกอบอาชีพหลักจาก การทำนาและทำไร่เท่ากัน มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 44.13 ไร่ และมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 17.53 ไร่ ซึ่งลักษณะการถือครองพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 80.5 ลักษณะการถือครองพื้นที่ปลูก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของตนเอง เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเองซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรเป็นหลัก และได้รับมรดกที่ดินมาจากบรรพบุรุษ ในด้านผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 1,077.30 กิโลกรัม/ไร่ ซึ่งราคาผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ขายเฉลี่ย 7.16 บาท/กิโลกรัม ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการ ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 7,370 บาท/ไร่ โดยมีต้นทุนจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 4988.99 บาท/ไร่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มลธิชา ทาอาสา (2561 : 66) ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยง สัตว์ฤดูแล้งของเกษตรกรในอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า เกษตรกรได้ผลผลิตเฉลี่ย 1,010.23 กิโลกรัม/ไร่ มีรายได้จากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 6,260 บาท/ไร่ ซึ่งผลผลิตเฉลี่ยไม่สูงมาก และมี ต้นทุนที่สูง

การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร โดยใน ด้านปัญหาในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ภาพรวมในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านการปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า

ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุด ในเรื่องปุ๋ยเคมี สารเคมี และรองลงมาปัจจัยการผลิตมีราคาแพง และการระบาดของโรคและแมลง **ด้านแหล่งน้ำ** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุด โดยมีปัญหาในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับปริมาณน้ำไม่เพียงพอตลอดฤดูกาล และรองลงมามีปัญหาระดับมากเกี่ยวกับการเกิดภาวะฝนทิ้งช่วง **ด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก โดยมีปัญหาในระดับมากที่สุด ในเรื่องสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีราคาแพง และรองลงมามีปัญหาในระดับมากในเรื่องการไม่มีความรู้ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ **ด้านการให้น้ำ** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก โดยเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดในเรื่องค่าใช้จ่ายในการให้น้ำมีต้นทุนสูง และรองลงมามีปัญหาในระดับมากเกี่ยวกับการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ระบบให้น้ำ **ด้านการป้องกันกำจัดวัชพืชในข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก โดยเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดในเรื่องสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชมีราคาแพง และรองลงมามีปัญหาในระดับมากในเรื่องการไม่มีความรู้ในการป้องกันกำจัดวัชพืช **ด้านพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก โดยเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในเรื่องเมล็ดพันธุ์ราคาแพง และรองลงมามีปัญหาในระดับมากในเรื่องขนาดของเมล็ดพันธุ์ไม่สม่ำเสมอ **ด้านการสนับสนุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในเรื่อง การรับซื้อผลผลิตไม่เป็นไปตามราคาที่รับประกันไว้ รองลงมาขาดการสนับสนุนแหล่งสินเชื่อดอกเบี้ยถูกแก่เกษตรกร จำนวนปัจจัยการผลิตต่อรายไม่เพียงพอต่อความต้องการ และไม่ทั่วถึง ขาดการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการกลุ่ม และเชื่อมโยงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และขาดการสนับสนุนเครื่องจักร และวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ **ด้านการเก็บเกี่ยว** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก เกี่ยวกับการไม่มีเครื่องจักรเก็บเกี่ยว และรองลงมาผลผลิตมีความชื้นสูง **ด้านการวางแผนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากเกี่ยวกับ ไม่ได้วางแผนการผลิตตามฤดูกาลและสภาพภูมิอากาศ และรองลงมาเกษตรกรไม่ได้มีการวางแผนการปลูกตามความต้องการของตลาด **ด้านการเตรียมดิน** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากเกี่ยวกับ การเก็บตัวอย่างดินเพื่อส่งวิเคราะห์มีความยุ่งยาก และรองลงมาขาดแคลนอุปกรณ์ในการเตรียมดิน **ด้านการเลือกพื้นที่** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลางเกี่ยวกับ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ รองลงมาพื้นที่ปลูกและชนิดดินไม่เหมาะสม **ด้านวิธีการส่งเสริม** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากเกี่ยวกับ วิธีการส่งเสริมแบบผ่านสื่อมวลชนซึ่ง ไม่ทราบว่ามีแหล่งข่าวสารใดบ้างจากสื่อมวลชนประเภทต่างๆ การรับข้อมูลไม่ต่อเนื่อง และรายละเอียดของข้อมูลไม่เพียงพอ รองลงมาวิธีการส่งเสริมแบบบุคคลซึ่งเจ้าหน้าที่เยี่ยมเยียนเกษตรกรไม่ทั่วถึง เจ้าหน้าที่ไม่สามารถให้ความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรได้ และไม่สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในเวลาที่ต้องการคำแนะนำ และวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มซึ่งเกษตรกรไม่ได้รับข่าวสารการจัดการประชุม/ฝึกอบรม ไม่ได้รับการส่งเสริมแบบกลุ่มเท่าที่ควร และการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมแบบกลุ่มไม่ทั่วถึงเกษตรกร และ**ด้านการเตรียม**

เมล็ดพันธุ์ พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลางเกี่ยวกับ เมล็ดพันธุ์มีเปอร์เซ็นต์ความงอกต่ำ รองลงมาการปลูกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารเคมี มีความยุ่งยาก

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะของเกษตรกร พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับมาก ดังนี้ **ด้านการสนับสนุน** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด โดยเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ในเรื่องควรมีโครงการประกันรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ควบสนับสนุนแหล่งสินเชื่อดอกเบี้ยถูกแก่เกษตรกร ภาครัฐควรมีการบูรณาการในการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการกลุ่มและเชื่อมโยงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และรองลงมาเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ ควรมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้ง รุ่น 1 และ รุ่น 2 และภาครัฐควรมีโครงการงบประมาณสนับสนุนเครื่องจักร และวัสดุอุปกรณ์ **ด้านประเด็นความรู้** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุดในด้านพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และรองลงมาเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก เกี่ยวกับการเตรียม เมล็ดพันธุ์ การเก็บเกี่ยว การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การวางแผนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การเตรียมดิน การปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้น้ำ การป้องกันกำจัดวัชพืชในข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แหล่งน้ำ และ การเลือกพื้นที่ **ด้านวิธีการส่งเสริม** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ดังนี้ วิธีการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรมีความเห็นด้วยกับวิธีการส่งเสริมในระดับมาก ในเรื่องที่ควรจัดให้มีการอบรมก่อนเริ่มเพาะปลูก ทั้งแบบรายบุคคล และกลุ่ม และ เกษตรกรสามารถติดต่อโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ และช่องทางการได้รับข่าวสารความรู้ พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมาก ในเรื่อง ที่ควรจัดให้มีข่าวสาร ความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยี ด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทางสื่อ ออนไลน์ เช่น ไลน์ ควรมีการเผยแพร่เอกสารความรู้ และสื่อด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และรองลงมาควรเพิ่มช่องทางข่าวสารทางวิทยุกระจายเสียง/เสียงตามสาย/หอกระจายข่าวด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ ทองสนิท (2556 : 67) ศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในจังหวัด พิษณุโลก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับมากเกี่ยวกับ เมล็ดพันธุ์มีราคาแพง ราคาผลผลิตตกต่ำ และการส่งเสริมของเจ้าหน้าที่ไม่ทั่วถึง และมีปัญหาในระดับปานกลางเกี่ยวกับ การเตรียมดิน การปลูกหรือการหยอดเมล็ดพันธุ์ การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยวผลผลิต

ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีความเห็นด้วยกับแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภาพรวมในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับ ดังนี้ **ด้านการสนับสนุน** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ในเรื่องโครงการประกันรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รองลงมาโครงการสนับสนุนแหล่งสินเชื่อที่ดอกเบี้ยถูกแก่เกษตรกร และกลุ่มเกษตรกร โครงการสนับสนุนปัจจัยการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้ง รุ่น 1 และ รุ่น 2 การบูรณาการในการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการกลุ่มและเชื่อมโยงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามบริบทพื้นที่ของเกษตรกร และ เกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากในเรื่อง โครงการงบประมาณสนับสนุนเครื่องจักร และวัสดุอุปกรณ์ด้านการผลิต **ด้านประเด็นให้ความรู้** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากในเรื่อง การให้ความรู้

เกี่ยวกับพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รองลงมาการให้ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกพื้นที่เพื่อการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้ความรู้เกี่ยวกับการให้น้ำในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกและดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ใน รุ่น 1 และ รุ่น 2 การให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ใน รุ่น 1 และ รุ่น 2 การให้ความรู้เกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมดินในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดวัชพืชในข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ **ด้านวิธีการส่งเสริม** พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากในเรื่อง การส่งเสริมแบบกลุ่ม รองลงมาการส่งเสริมรายบุคคล และการส่งเสริมแบบผ่านสื่อมวลชน รายละเอียด ดังนี้ การส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากในเรื่อง การจัดทำแปลงสาธิต เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รองลงมาการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานนอกพื้นที่เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยสม่ำเสมอ และการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรมีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ และมีการบริหารจัดการกลุ่มร่วมกัน การส่งเสริมรายบุคคล พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากในเรื่อง เจ้าหน้าที่ต้องมีตารางเยี่ยมเยียนเกษตรกรที่แปลงข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นประจำ รองลงมาเจ้าหน้าที่ติดตามสถานการณ์การผลิต ให้คำแนะนำปรึกษา และแก้ไขปัญหา การส่งเสริมแบบผ่านสื่อมวลชน พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นด้วยในระดับมากในเรื่อง การเผยแพร่เอกสารความรู้ เอกสารแผ่นพับและโปสเตอร์ ในการให้ความรู้ด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รองลงมาการใช้สื่อผ่านอินเทอร์เน็ตและแอปพลิเคชันต่างๆ เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก ยูทูบ เป็นต้น ในการให้ความรู้และข่าวสารด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการใช้โทรทัศน์/วิทยุกระจายเสียง/เสียงตามสาย/หอกระจายข่าว ในการให้ความรู้และข่าวสารด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

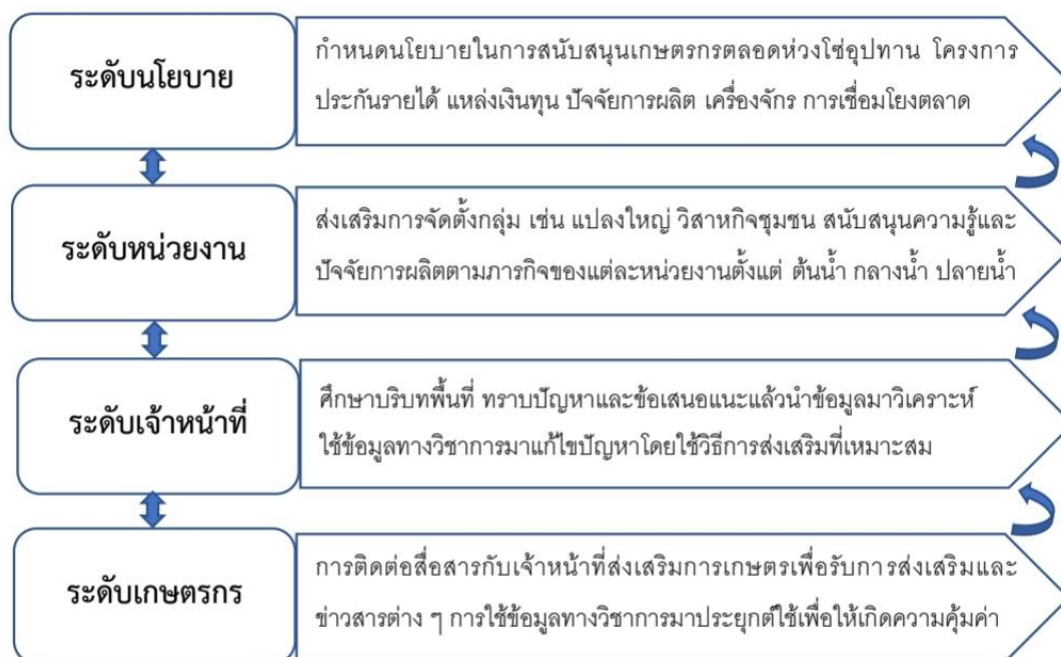
ระดับเกษตรกร จากผลการวิจัยครั้งนี้ เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 54.46 ปี จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 15.16 ปี ทำให้เกษตรกรสามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่จะเข้าไปส่งเสริมเกษตรกรในด้านความรู้ด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยใช้วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล เช่น เจ้าหน้าที่เข้าเยี่ยมแปลงผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หรือการให้เกษตรกรสามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ที่สำนักงานหรือติดต่อทางโทรศัพท์ การส่งเสริมแบบกลุ่ม ในรูปแบบการประชุมกลุ่ม การฝึกอบรม สัมมนา/การสาธิต และการศึกษาดูงานด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และวิธีการส่งเสริมแบบผ่านสื่อมวลชน สามารถใช้เอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ โปสเตอร์ แผ่นพับ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ หรือสารคดีด้าน

การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ให้เหมาะสมตามสถานการณ์และบริบทพื้นที่ของเกษตรกร สำหรับต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 4,988.99 บาท/ไร่ ซึ่งเกษตรกรมีต้นทุนในการผลิตที่สูง จากการศึกษาเกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเคมีในปริมาณที่สูง และการป้องกันและกำจัดวัชพืช รวมถึงการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จะใช้สารเคมีเป็นหลัก ซึ่งในปัจจุบันราคาปุ๋ยเคมีและสารเคมีได้ปรับตัวสูงมาก เกษตรกรจึงควรศึกษาข้อมูลการใช้ปุ๋ยและสารเคมีตามหลักวิชาการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ที่คุ้มค่ากับการลงทุน

ระดับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์นั้น เจ้าหน้าที่ควรศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ศึกษา ทั้งบริบทพื้นที่ สภาพสังคมและเศรษฐกิจ ทราบถึงปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มาใช้วิเคราะห์หาข้อสรุปประเด็นต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ทันต่อสถานการณ์ และความต้องการของเกษตรกร อันจะทำให้งานส่งเสริมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารทางวิชาการ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาช่วยแก้ไขปัญหาและเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยใช้วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม และวิธีการส่งเสริมแบบผ่านสื่อมวลชน และเกษตรกรสามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม

ระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตร จากผลการวิจัยนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง เช่น การรวมกลุ่มในรูปแบบแปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน จะทำให้เกษตรกรได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานทางภาครัฐและเอกชน และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตรส่งเสริมเกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่มและสนับสนุนปัจจัยการผลิตและโครงการต่าง ๆ กรมวิชาการเกษตรให้การสนับสนุนเกี่ยวกับความรู้ทางวิชาการ เป็นต้น

ระดับนโยบาย จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า เกษตรกรมีความต้องการได้รับการสนับสนุนค่อนข้างมาก หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยการกำหนดนโยบาย เช่น การสนับสนุนเงินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การให้แหล่งเงินทุนในด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การสนับสนุนปัจจัยการผลิตในด้านการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การสนับสนุนเครื่องจักร และวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการกลุ่มและเชื่อมโยงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

แผนภาพที่ 2 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยครั้งนี้ยังมีส่วนข้อสังเกตและประเด็นที่ต้องศึกษาเพิ่มเติม ดังนั้นสำหรับผู้สนใจศึกษาวิจัยเรื่องการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทางผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าควรศึกษาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่อื่นๆ จะทำให้ทราบถึงการผลิตข้าวในพื้นที่อื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลเพิ่มเติม และเป็นแนวทางในการทำงานวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาในประเด็นอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น การศึกษาต้นทุนการผลิต เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้เกษตรกรมีต้นทุนที่สูง จะทำให้ทราบว่า มีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ต้นทุนการผลิตที่สูง รวมถึงศึกษาการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะช่วยลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตให้แก่เกษตรกร และควรแยกการศึกษาข้อมูลการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รุ่น 1 และรุ่น 2 ออกจากกัน เนื่องจาก การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ใน รุ่น 1 เกษตรกรจะปลูกในฤดูฝน ต้องอาศัยน้ำฝนในการเพาะปลูก ส่วนการผลิตในรุ่น 2 เกษตรกรจะปลูกในฤดูแล้ง เกษตรกรจะต้องมีการให้น้ำ ดังนั้นการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้งสองรุ่นจึงมีการจัดการที่แตกต่าง ๆ ทำให้เกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แต่ละรุ่นมีความต้องการและปัญหาที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- บุญช่วย อุดคำมี. (2562). *เรื่องการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- ประมวล บัวภู. (2563). *การส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในตำบลแสนสุข อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- ไพฑูรย์ ทองสนธิ. (2556). *ศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในจังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- มลธิชา ทาอาสา. (2561). *แนวทางการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- วัชรพงษ์ วงศ์คำปวน. (2560). *ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งหลังนาของเกษตรกร ในอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- สำนักงานเกษตรอำเภอกบินทร์บุรี. (2565). *แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ ปี 2564*. จังหวัดปราจีนบุรี
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564). *สารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้าปี 2564*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2565 .แหล่งที่มา: <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2565/commodity2564.pdf>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565). *สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้มปี 2565*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2565. แหล่งที่มา: <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2565/trendstat2565-Final-Download.pdf>